

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра психології особистості та соціальних практик

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
(Олександр ЖИЛЬЦОВ)

« 07 » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Загальна психологія з практикумом»

для студентів

спеціальності: 053 Психологія

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітніх програм: 053.00.02 Практична психологія
053.00.03 Психологія бізнесу та управління
053.00.04 Консультаційна психологія

Київ – 2021

Розробники:

Столярчук Олеся Анатоліївна, доктор психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик;

Сорокіна Олена Анатоліївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик;

Васильєв Олексій Олександрович, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик

Викладачі:

Столярчук Олеся Анатоліївна, доктор психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик;

Васильєв Олексій Олександрович, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик

Протокол від 27.08. 2021 р. № 7

Завідувач кафедри _____ (Оксана СЕРГІЄНKOBA)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 053.00.02 Практична психологія)

_____. _____. 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (Оксана КРАСВА)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 053.00.03 Психологія бізнесу та управління)

_____. _____. 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (Валерій ПОЛЩУК)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 053.00.04 Консультаційна психологія)

_____. _____. 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (Наталія СТАРИНСЬКА)

Робочу програму перевірено

01.09.2021 р.

Заступник директора _____ (Роман ПАВЛЮК)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	10/300	
Курс	1	
Семестр	1, 2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	10	
Обсяг кредитів	10	
Обсяг годин, в тому числі:	300	
Аудиторні	112	
Модульний контроль	20	
Семестровий контроль	60	
Самостійна робота	108	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розкрити методологічні засади вивчення психічної діяльності, основні закономірності проявів і функціонування психіки людини.

Завдання курсу:

- аналіз закономірностей функціонування психіки та засвоєння базового категоріально-понятійного апарату психології;
- формування вмінь самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати й узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- набуття здатності використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій, аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
- формування здатності до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності;
- формування прагнення до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, самореалізації.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.02 Практична психологія за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Загальна психологія з практикумом» забезпечує формування таких **загальних та фахових компетентностей**: ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.02 Практична психологія за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Загальна психологія з практикумом» забезпечує формування таких **програмних результатів навчання**:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.03 Психологія бізнесу та управління за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Загальна психологія з практикумом» забезпечує формування таких **загальних та фахових компетентностей**:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.03 Психологія бізнесу та управління за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Загальна психологія з практикумом» забезпечує формування таких **програмних результатів навчання**:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.04 Консультаційна психологія за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Загальна психологія з практикумом» забезпечує формування таких **загальних та фахових компетентностей**:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.04 Консультаційна психологія за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Загальна психологія з практикумом» забезпечує формування таких **програмних результатів навчання**:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, 8 проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Загальні питання психології							
Тема 1. Психологія як наука	13	2					11
Тема 2. Методологічні принципи психології	2		2				
Тема 3. Психологічне дослідження	6	2	2	2			
Модульний контроль	2						
Разом	23	4	4	2			11
Змістовий модуль 2. Психіка та свідомість							
Тема 1. Психіка, її функції та структура	2	2					
Тема 2. Еволюційний розвиток психіки	2		2				
Тема 3. Свідомість людини	15	2		2			11
Модульний контроль	2						
Разом	21	4	2	2			11
Змістовий модуль 3. Сенсорно-перцептивна сфера людини							
Тема 1. Відчуття	4	2		2			
Тема 2. Сприймання	15		2	2			11
Модульний контроль	2						
Разом	21	2	2	4			11
Змістовий модуль 4. Мнемічна сфера людини							
Тема 1. Увага як стан психіки	4	2		2			
Тема 2. Пам'ять	18	2	2	4			10
Модульний контроль	2						
Разом	24	4	2	6			10

Змістовий модуль 5. Когнітивна сфера людини							
Тема 1. Мислення	21	4	2	4			11
Тема 2. Уява	4	2		2			
Тема 3. Мовлення	4		2	2			
Модульний контроль	2						
Разом	31	6	4	8			11
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Змістовий модуль 6. Афективна сфера людини							
Тема 1. Емоції та почуття	15	4					11
Тема 2. Афективна регуляція та культура людини	6		2	4			
Модульний контроль	2						
Разом	23	4	2	4			11
Змістовий модуль 7. Регулятивна сфера людини							
Тема 1. Адаптація та стрес як психічні феномени	4	2		2			
Тема 2. Вольова регуляція людини	16	2	2	2			10
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	2	4			10
Змістовий модуль 8. Самосвідомість особистості							
Тема 1. Поняття про особистість	4	2	2				
Тема 2. Самосвідомість особистості	19	2	2	4			11
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	4	4			11
Змістовий модуль 9. Мотивація та діяльність							
Тема 1. Мотиваційна сфера особистості	15	2		2			11
Тема 2. Діяльність	6	2	2	2			
Модульний контроль	2						
Разом	23	4	2	4			11
Змістовий модуль 10. Індивідуально-типологічні властивості людини							
Тема 1. Темперамент	15		2	2			11
Тема 2. Характер	4	2		2			
Тема 3. Здібності	6	2	2	2			
Модульний контроль	2						
Разом	27	4	4	6			11
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	300	40	28	44			108

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання психології

Лекція 1. Психологія як наука (2 год.)

Психологія як наука та навчальна дисципліна. Предмет та завдання психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Джерела психологічних знань. Поняття про побутову та наукову психологію. Сучасна система психологічних знань.

Основні поняття теми:

Психологія, побутова і наукова психологія, теоретична, галузева та практична психологія.

Лекція 2. Психологічне дослідження (2 год.)

Поняття про психологічне дослідження, його функції в науці та практиці. Принципи здійснення психологічного дослідження. Етапи дослідження психіки людини та їх зміст. Класифікація методів психології.

Основні поняття теми:

Психологічне дослідження, підготовчий, власне дослідницький та інтерпретаційний етапи психологічного дослідження, методологія, метод і методика психологічного дослідження.

Семінар 1. Методологічні принципи психології.

Семінар 2. Методи психології.

Практичне заняття 1. Методики психологічного дослідження.

Змістовий модуль 2. Психіка та свідомість

Лекція 3. Психіка, її функції та структура (2 год.)

Поняття про психіку як відображення дійсності. Проблема об'єктивного та суб'єктивного в психічному. Характеристика функцій психіки. Структура психіки. Особливості проявів психічних процесів, станів і властивостей. Рівні вияву психіки людини.

Основні поняття теми:

Психіка, відображення, пізнавальна, регулятивна та захисна функції, психічний процес, психічний стан, психічна властивість.

Лекція 4. Свідомість (2 год.)

Поняття свідомості, диференціація понять психіки та свідомості. Зміст ідеалістичного та матеріалістичного тлумачення поняття «свідомість». Функції свідомості. Структура свідомості, її вияви. Філогенетичні й онтогенетичні фактори формування свідомості.

Основні поняття теми:

Свідомість, знання, ставлення, цілеспрямованість діяльності, самосвідомість, філогенетичні й онтогенетичні фактори формування свідомості людини.

Семінар 3. Еволюційний розвиток психіки.

Практичне заняття 2. Діагностика рівнів психіки людини.

Змістовий модуль 3.

Сенсорно-перцептивна сфера людини

Лекція 5. Відчуття (2 год.)

Поняття про чуттєвий рівень пізнання людиною дійсності. Відчуття як базовий пізнавальний процес. Функції відчуттів. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Класифікація видів відчуттів і їх характеристика. Явище взаємодії відчуттів. Основні сенсорні властивості людини.

Основні поняття теми:

Чуттєвий рівень пізнання, відчуття, сенсорна діяльність, синестезія, сенсифікація, компенсація, чутливість.

Семінар 4. Сприймання.

Практичне заняття 3. Сенсорні властивості людини.

Практичне заняття 4. Перцептивні властивості людини.

Змістовий модуль 4.

Мнемічна сфера людини

Лекція 6. Увага як стан психіки (2 год.)

Поняття про увагу як стан свідомості. Функції та фізіологічні основи уваги. Види уваги й умови їх функціонування. Характеристика властивостей уваги. Неуважність як психічний феномен, її симптоми та причини.

Основні поняття теми:

Увага, мимовільна, довільна та післядовільна увага, зосередження, розподіл, переключення, обсяг уваги, неуважність.

Лекція 7. Пам'ять (2 год.)

Пам'ять як пізнавальний процес, її роль в психічній діяльності людини. Наукові підходи до визначення механізмів роботи пам'яті – психологічні та фізіологічні теорії мнемічної діяльності. Класифікація видів пам'яті за об'єктом, тривалістю збереження матеріалу, активністю свідомості. Мнемічні якості людини.

Основні поняття теми:

Пам'ять, мнемічна діяльність, уявлення пам'яті, запам'ятовування, збереження, забування, відтворення.

Семінар 5. Характеристика процесів пам'яті.

Практичне заняття 5. Діагностика якостей уваги.

Практичне заняття 6-7. Мнемічні якості людини.

Змістовий модуль 5. Когнітивна сфера людини

Лекція 8-9. Мислення (4 год.)

Поняття про раціональний рівень пізнання. Мислення як пізнавальний процес, його специфіка та функції. Види мислення: альтернативні класифікації. Форми та операції мислення. Характеристика простих та складних операцій мислення людини. Поняття про вербальні та невербальні форми мислення, їх зміст. Індивідуальні якості мислення людини.

Основні поняття теми:

Раціональний рівень пізнання, мислення, образ, поняття, судження, умовисновок, саногенне та патогенне мислення, критичність мислення.

Лекція 10. Уява (2 год.)

Поняття про уяву як специфічний пізнавальний процес, її функції. Види уяви та їх характеристика. Механізми створення нових образів уявою. Роль уяви в творчій діяльності людини.

Основні поняття теми:

Уява, уявлення, репродуктивна і творча уява, аглютинація, гіперболізація, акцентування, типізація, творчість.

Семінар 6. Види мислення.

Семінар 7. Мовлення.

Практичне заняття 8. Діагностика індивідуальних характеристик мислення.

Практичне заняття 9. Діагностика операцій мислення.

Практичне заняття 10. Діагностика імажинативних якостей людини.

Практичне заняття 11. Розвиток мовленнєвих якостей.

Змістовий модуль 6. Афективна сфера людини

Лекція 11-12. Емоції та почуття (4 год.)

Поняття про афективну сферу психіки, її функції. Позитивні та негативні наслідки дії афективного простору особистості. Емоції та почуття, їх диференціація. Фізіологічні основи переживання емоцій та почуттів, їх вісцеральні та експресивні прояви. Види емоцій та почуттів: альтернативні класифікації. Характеристика типових емоційних станів людини.

Основні поняття теми:

Емоція, почуття, афективний простір, афект, настрій, фрустрація, амбівалентність почуттів, афективна культура.

Семінар 8. Афективна регуляція та культура людини.

Практичне заняття 12-13. Діагностика афективних характеристик людини.

Змістовий модуль 7. Регулятивна сфера людини

Лекція 13. Адаптація та стрес як психічні феномени (2 год.)

Особливості взаємодії людини з навколишнім середовищем. Поняття гомеостазу та адаптації. Рівні адаптації: фізіологічний, психічний, соціальний. Загальне уявлення про функціональний стан організму. Адаптаційний бар'єр. Поняття стресу та його особливості. Концепції стресу. Класична теорія стресу Г. Сельє. Поняття фізіологічного й психологічного стресу, їх вплив на особистість.

Основні поняття теми:

Гомеостаз, адаптація, стрес, дистрес, психічний стан, психофізіологічний стан, адаптаційний бар'єр, тривога, резистентність, виснаження.

Лекція 14. Вольова регуляція людини (2 год.)

Поняття про волю як психологічну категорію. Функції волі в психічній діяльності людини, зміст та специфіка вольової регуляції. Вольове зусилля як одиниця волі. Специфіка вольової дії. Диференціація простої та складної вольової дії, етапи їх здійснення. Вольові якості особистості.

Основні поняття теми:

Воля, вольова регуляція, вольове зусилля, зовнішня та внутрішня перешкода, вольова дія, боротьба мотивів.

Семінар 9. Розвиток вольових якостей людини в онтогенезі.

Практичне заняття 14. Діагностика стресу.

Практичне заняття 15. Діагностика вольових якостей людини.

Змістовий модуль 8. Самосвідомість особистості

Лекція 15. Поняття про особистість (2 год.)

Диференціація та співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Альтернативні підходи до тлумачення поняття особистості у психології. Аналіз факторів формування особистості в філогенезі й онтогенезі. Особистість як суб'єкт та об'єкт соціальної взаємодії. Поняття про соціальні ролі особистості, характеристика їх ознак та видів.

Основні поняття теми:

Індивід, особистість, індивідуальність, соціальна взаємодія, соціальна роль, конструктивна і деструктивна соціальна роль.

Лекція 16. Самосвідомість особистості (2 год.)

Поняття про самосвідомість. Функції самосвідомості в психічній діяльності людини. Структура самосвідомості. Образ «Я» – центральний

компонент структури самосвідомості, його зміст та вияви. Рефлексія як механізм самоусвідомлення та самоаналізу. Самооцінка, її види та механізми формування. Проблема впливу самооцінки на психічне здоров'я особистості. Поняття про рівень домагань. Психологічний захист, його зміст та призначення. Робота конструктивних та деструктивних механізмів психологічного захисту.

Основні поняття теми:

Самосвідомість, Я-концепція, образ «Я», самооцінка, рівень домагань, психологічний захист.

Семінар 10. Теорії особистості.

Семінар 11. Самооцінка.

Практичне заняття 16-17. Діагностика Я-концепції особистості.

Змістовий модуль 9.

Мотивація та діяльність

Лекція 17. Мотиваційна сфера особистості (2 год.)

Потреба як вихідна форма активності живих організмів. Основні етапи формування і розвитку потреби. Поняття про мотив. Основні характеристики мотиваційної сфери людини: широта, гнучкість, ієрархізованість. Поняття про спрямованість особистості і мотивацію діяльності. Основні форми спрямованості та їх характеристика.

Основні поняття теми:

Потреба, мотив, мотивація, потяг, бажання, прагнення, інтерес, ідеал, переконання, спрямованість, світогляд.

Лекція 18. Діяльність (2 год.)

Поняття про діяльність як провідну форму активності людини. Функції та фізіологічні основи діяльності. Психологічна структура діяльності. Аналіз базових психологічних результатів діяльності. Основні онтогенетичні види діяльності людини.

Основні поняття теми:

Діяльність, мета, мотив, дія, контроль, оцінка, знання, вміння, навичка, гра, навчання, праця.

Семінар 12. Індивідуальний стиль діяльності.

Практичне заняття 18. Діагностика спрямованості особистості.

Практичне заняття 19. Діагностика індивідуального стилю діяльності.

Змістовий модуль 10.

Індивідуально-типологічні властивості людини

Лекція 19. Характер (2 год.)

Поняття про характер як психічну властивість особистості. Місце характеру в загальній структурі особистості, його зв'язок з темпераментом. Структура рис характеру. Проблема співвідношення індивідуального та типового у характері.

Поняття акцентуації тис характеру. Механізми формування характеру в онтогенезі. Поняття національного характеру.

Основні поняття теми:

Характер, риса характеру, спрямованість характеру, акцентуація рис характеру, національний характер.

Лекція 20. Здібності (2 год.)

Поняття про здібності, їх природу. Співвідношення задатків і здібностей. Види здібностей та їх характеристика. Кількісний та якісний вияв здібностей. Рівні розвитку здібностей. Проблема виявлення й розвитку здібностей.

Основні поняття теми:

Задатки, здібності, нахили, обдарованість, талант, геніальність.

Семінар 13. Темперамент.

Семінар 14. Здібності.

Практичне заняття 20. Діагностика характеристик темпераменту людини.

Практичне заняття 21. Діагностика рис характеру.

Практичне заняття 22. Діагностика та розвиток здібностей.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (1 семестр)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1	2	2	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1	2	2	3	3	4	4
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10	1	10	1	10	2	20
Робота на практичному занятті	10	1	10	1	10	2	20	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			65		54		64		76		99
Максимальна кількість балів: 358											
Розрахунок коефіцієнта: $358 : 60 = 6$											

6.2. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (2 семестр)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 6		Модуль 7		Модуль 8		Модуль 9		Модуль 10	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	2	20	1	10	2	20
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			65		65		76		65		87
Максимальна кількість балів: 358											
Розрахунок коефіцієнта: $358 : 60 = 6$											

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Загальні питання психології

Тема 1. Психологія як наука – 11 год.

Схематично зобразити систему психологічних знань у вигляді дерева, де корені – джерела психологічних знань, стовбур – базова галузь психології, гілки – теоретичні та практичні галузі – 5 балів.

Змістовий модуль 2. Психіка та свідомість

Тема 3. Свідомість – 11 год.

Знайти в художній літературі по одному опису проявів підсвідомого, свідомого та надсвідомого рівнів психіки людини та надати їх у файлі з позначенням рівня та підтверджувальними аргументами – 5 балів.

Змістовий модуль 3. Сенсорно-перцептивна сфера людини

Тема 1. Сприймання – 11 год.

Заповнити діаграму Вена з порівняльною характеристикою процесів відчуття та сприймання – 5 балів.

Змістовий модуль 4. Мнемічна сфера людини

Тема 2. Пам'ять – 10 год.

Охарактеризувати власні мнемотехніки (прийоми запам'ятовування та відтворення інформації) та умови їх ефективності – 5 балів.

Змістовий модуль 5. Когнітивна сфера людини

Тема 2. Мислення – 11 год.

Навести 5 прикладів суджень патогенного змісту та трансформувати їх у саногенні судження – 5 балів.

Змістовий модуль 6. Афективна сфера людини

Тема 1. Емоції та почуття – 11 год.

Створити презентацію з описом і ілюстраціями 5-6 емоційних станів людини – 5 балів.

Змістовий модуль 7. Регулятивна сфера людини

Тема 2. Воля – 10 год.

Проаналізувати власні вольові якості (наявність, ступінь розвитку) та їх вплив на майбутню професійну діяльність – 5 балів.

Змістовий модуль 8. Самосвідомість особистості

Тема 2. Самосвідомість – 11 год.

Спираючись на опрацьований теоретичний матеріал, передивитись мультфільм «Баранець і Кролень» та написати есе за темою «Зміни самооцінки Баранця», описавши рівень самооцінки головного героя, її зміни та чинники впливу – 5 балів.

Змістовий модуль 9. Мотивація і діяльність

Тема 1. Мотиваційна сфера особистості – 11 год.

Спираючись на опрацьований теоретичний матеріал, передивитись мультфільм «Ківі» та визначити мотиви діяльності і тип спрямованості птаха – головного героя – 5 балів.

Змістовий модуль 10.

Індивідуально-типологічні властивості людини

Тема 1. Темперамент – 11 год.

Спираючись на опрацьований теоретичний матеріал до семінару 11 модулю 8, передивитись мультфільм «Віні Пух» та визначити типи темпераментів героїв – Вінні Пуха, П'ятачка, сови та ослика Іа, навівши доказові аргументи (поведінка, емоційні вияви, комунікація) – 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента:

- 1) своєчасність виконання роботи – 1 бал,
- 2) правильність виконання роботи: повна – 2 бали, часткова – 1 бал,
- 3) обсяг виконаного завдання: достатній – 2 бали, обмежений – 1 бал.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи виконуються в у формі тестування, яке включає 25 випадкових запитань з пройденого матеріалу трьох рівнів складності: 8 простих запитань, 8 запитань середнього рівня складності та 9 складних запитань. У модульних контрольних роботах використовуються такі види тестових завдань, як: з вибором відповіді «так/ні», з вибором однієї правильної відповіді, з вибором двох або трьох правильних відповідей, на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень, на встановлення послідовності. Максимальна кількість балів яку студент може отримати за виконання модульної контрольної роботи становить 25 балів. Правильна відповідь на одне запитання зараховується як 1 бал (виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться у вигляді письмового екзамену по завершенню першого та другого семестрів.

Таблиця 6.4.1

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Повнота та правильність відповіді на перше теоретичне питання білету	15
Повнота та правильність відповіді на друге теоретичне питання білету	15
Правильність та аргументованість розв'язування психологічної задачі	10
Разом	40 балів

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю (перший семестр).

1. Предмет психології як науки, її завдання.
2. Зв'язок психології з іншими науками.
3. Сучасна система психологічних знань.
4. Джерела психологічних знань.
5. Побутова та наукова психологія.
6. Основні напрямки сучасної психології.

7. Методологічні принципи психології.
8. Психологічне дослідження, його завдання та принципи.
9. Етапи психологічного дослідження.
10. Класифікація методів психології, базові вимоги до їхнього застосування.
11. Спостереження як метод психології, правила його організації та проблема об'єктивності.
12. Зміст та умови використання методів опитування у психології.
13. Тестування, його види, вимоги до тестів, оцінка об'єктивності.
14. Експеримент як основний метод психології, його види та вимоги до проведення.
15. Поняття про психіку та функції.
16. Структура психіки.
17. Рівні вияву психіки людини.
18. Стадії розвитку психіки тварин.
19. Характеристика основних форм поведінки тварин.
20. Свідомість як вища форма відображення, її функції.
21. Структура свідомості.
22. Суть теорії психічного відображення.
23. Відчуття, їх функції та фізіологічні основи.
24. Характеристика видів відчуттів.
25. Основні сенсорні властивості людини.
26. Пороги відчуттів. Закон Вебера-Фехнера.
27. Сприймання, його функції та фізіологічні основи.
28. Види сприймання.
29. Перцептивні властивості людини.
30. Характеристика перцептивних типів людини.
31. Поняття про пам'ять, її призначення.
32. Теорії функціонування пам'яті.
33. Характеристика видів пам'яті.
34. Процеси пам'яті та їх характеристика.
35. Мнемічні якості людини та шляхи їх вдосконалення.
36. Увага як стан свідомості, її критерії.
37. Функції та фізіологічні основи уваги.
38. Характеристика видів уваги.
39. Властивості уваги людини.
40. Неуважність, її види, вияви та причини.
41. Мислення, його функції й операції.
42. Основні форми мислення людини.
43. Види мислення людини.
44. Якості мислення людини.
45. Сутність мови та мовлення як психологічних категорій.
46. Функції та фізіологічні основи мовлення.
47. Характеристика видів мовлення.

48. Поняття про уяву, її функції та види.
49. Механізми створення нових образів уявою людини.
50. Творчість як психічний феномен.

6.6. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю (другий семестр).

1. Сутність емоцій та почуттів, їх функції.
2. Фізіологічні основи емоцій.
3. Характеристика видів емоцій.
4. Характеристика видів почуттів.
5. Форми переживання емоційних станів людиною.
6. Афективна культура людини, шляхи її формування.
7. Стрес, його стадії та види.
8. Ознаки психологічного стресу.
9. Адаптація як психічний феномен, її ознаки та умови.
10. Воля як психологічна категорія, її філософські та фізіологічні основи.
11. Вольові дії особистості.
12. Характеристика вольових якостей людини.
13. Сутність поняття «індивід», його ознаки.
14. Сутність поняття особистості, її ознаки.
15. Сутність поняття індивідуальності, її ознаки.
16. Статична та динамічна моделі структури особистості.
17. Психоаналітична структура особистості.
18. Онтогенетичні фактори формування особистості.
19. Спрямованість особистості та її складові компоненти.
20. Самосвідомість, її функції та складові компоненти.
21. Образ «Я», його склад і призначення.
22. Самооцінка, її функції та механізми формування.
23. Види самооцінки та їх характеристика.
24. Рівень домагань, його зміст та призначення.
25. Психологічний захист, його призначення та види.
26. Темперамент і його фізіологічні основи.
27. Загальні характеристики темпераменту.
28. Історія вчень про темперамент.
29. Характеристика холеричного типу темпераменту.
30. Характеристика флегматичного типу темпераменту.
31. Характеристика сангвінічного типу темпераменту.
32. Характеристика меланхолічного типу темпераментів.
33. Поняття про характер, його зв'язок з темпераментом.
34. Риси характеру та його структура.
35. Фактори та вікова динаміка формування характеру.
36. Поняття про акцентуацію характеру.
37. Поняття про національний характер.
38. Поняття про здібності та задатки.

39. Теорії детермінації здібностей.
40. Види здібностей, рівні їх вияву.
41. Фактори розвитку здібностей.
42. Поняття про діяльність, її функції.
43. Структура діяльності.
44. Характеристика гри, навчання та праці як базових видів діяльності.
45. Характеристика психологічних результатів діяльності – знань, умінь і навичок.
46. Індивідуальний стиль діяльності людини, його ознаки та чинники формування.
47. Поняття про потреби та мотиви.
48. Мотивація та її характеристики.
49. Компоненти мотивації.
50. Спрямованість особистості.

6.7. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка дисципліни «Загальна психологія з практикумом» (перший семестр)

для студентів спеціальності 053 Психологія

Разом: 150 год., лекції – 20 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 22 год., модульний контроль – 10 год., самостійна робота – 54 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 5
Назва модуля	Загальні питання психології	Психіка та свідомість	Сенсорно-перцептивна сфера людини	Мнемічна сфера людини	Когнітивна сфера людини
Кіль-сть балів за модуль	65 балів	54 бали	64 бали	76 балів	99 балів
Теми лекцій	1. Психологія як наука – 1 бал. 2. Психологічне дослідження – 1 бал.	3. Психіка, її функції та структура – 1 бал. 4. Свідомість – 1 бал.	5. Відчуття – 1 бал.	6. Увага як стан психіки – 1 бал. 7. Пам'ять – 1 бал.	8- 9. Мислення – 2 бали. 10. Уява - 1 бал.
Кількість балів	2 бали	2 бали	1 бал	2 бали	3 бали
Теми семінарів	1. Методологічні принципи психології – 11 балів. 2. Методи психології – 11 балів.	3. Еволюційний розвиток психіки – 11 балів.	4. Сприймання – 11 балів.	5. Характеристика процесів пам'яті – 11 балів.	6. Види мислення – 11 балів. 7. Мовлення – 11 балів.
Кількість балів	22 бали	11 балів	11 балів	11 балів	22 бали
Теми практичних занять	1. Проективні психологічні методики – 11 балів.	2. Діагностика вияву рівнів психіки людини – 11 балів	3. Сенсорні властивості людини – 11 балів. 4. Перцептивні властивості людини – 11 балів.	5. Діагностика якостей уваги – 11 балів. 6-7. Мнемічні якості людини – 22 бали	8. Діагностика індивідуальних характеристик мислення – 11 балів. 9. Діагностика операцій мислення – 11 балів. 10. Діагностика імажинативних якостей людини – 11 балів.

					11.Розвиток мовленнєвих якостей – 11 балів.
Кількість балів	11 балів	11 балів	22 бали	33 бали	44 бали
Самостійна робота	1. Малюнок психологічного дерева – 5 балів.	2. Презентація виявів рівнів психіки – 5 балів.	3. Діаграма Вена – 5 балів.	4. Прийоми мнемотехніки – 5 балів.	5. Трансформація суджень – 5 балів.
Кількість балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 358 Коефіцієнт для переведення у 60-бальну шкалу – 6				
Підсумковий контроль	Екзамен - 40 балів				

**Навчально-методична картка дисципліни «Загальна психологія з практикумом» (другий семестр)
для студентів спеціальності 053 Психологія**

Разом: 150 год., лекції – 20 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 22 год., модульний контроль – 10 год., самостійна робота – 54 год.

Модулі	Змістовий модуль 6	Змістовий модуль 7	Змістовий модуль 8	Змістовий модуль 9	Змістовий модуль 10
Назва модуля	Афективна сфера людини	Регулятивна сфера людини	Самосвідомість особистості	Мотивація та діяльність	Індивідуально-типологічні властивості людини
Кіль-сть балів за модуль	65 балів	65 балів	76 балів	65 балів	87 балів
Теми лекцій	11-12. Емоції та почуття – 2 бали.	13. Адаптація та стрес як психічні феномени – 1 бал. 14. Вольова регуляція людини – 1 бал.	15. Поняття про особистість – 1 бал. 16. Самосвідомість особистості – 1 бал.	17. Мотиваційна сфера людини – 1 бал. 18. Діяльність – 1 бал.	19. Характер – 1 бал. 20. Здібності – 1 бал.
Кількість балів	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали
Теми семінарів	8. Афективна регуляція та культура людини – 11 балів.	9. Розвиток вольових якостей людини в онтогенезі – 11 балів.	10. Теорії особистості – 11 балів. 11. Самооцінка – 11 балів.	12. Індивідуальний стиль діяльності людини – 11 балів.	13. Темперамент – 11 балів. 14. Здібності – 11 балів.
Кількість балів	11 балів	11 балів	22 бали	11 балів	22 бали
Теми практичних занять	12-13. Діагностика афективних проявів – 22 бали.	14. Діагностика стресу – 11 балів. 15. Діагностика вольових якостей людини – 11 балів.	16-17. Діагностика Я-концепції особистості – 22 бали.	18. Діагностика спрямованості – 11 балів. 19. Діагностика індивідуального стилю діяльності – 11 балів.	20. Діагностика характеристик темпераменту людини – 11 балів. 21. Діагностика рис характеру – 11 балів. 22. Діагностика та розвиток здібностей –

					11 балів.
Кількість балів	22 бали	22 бали	22 бали	22 бали	33 бали
Самостійна робота	6. Презентація емоційних станів – 5 балів.	7. Аналіз вольових якостей – 5 балів.	8. Есе про самооцінку – 5 балів.	9. Визначення типу спрямованості та мотивів – 5 балів.	10. Визначення типів темпераменту – 5 балів.
Кількість балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 358 Коефіцієнт для переведення у 60-бальну шкалу – 6				
Підсумковий контроль	Екзамен - 40 балів				

10. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 388 с.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія: підруч. для студентів вищ. навч. закладів. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 272 с.
3. Савчин М.В. Загальна психологія: підруч. – К.: ВЦ «Академія», 2020. – 344 с.
4. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Загальна психологія: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 296 с.

Додаткова література:

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект. – Х.: Vivat, 2018. – 512 с.
2. Ільїна М.К. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. – К.: Університетська книга, 2018. – 239 с.
3. Кушнір Р. Ресурсність: математика самореалізованої особистості. – Дрогобич: Коло, 2019. – 160 с.
4. Лазуренко О.О. Психологія емоцій: підр. – К.: Книга плюс, 2018. – 264 с.
5. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. – К.: Вища школа, 2011. – 487 с.
6. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.